

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi B. sp. z o.o. z siedzibą w P.

na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie
o sygn. akt III AUa (...)

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 27 października 2020 r.

1. **stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie III AUa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;**
2. **nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w (...) wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie III AUa (...) nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) odpisu niniejszego postanowienia;**
3. **przyznaje B. sp. z o.o. z siedzibą w P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł (dwa tysiące złotych);**
4. **zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. P. M. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

Pismem z 13 lipca 2020 r. za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, które wpłynęło do Sądu Najwyższego 22 lipca 2020 r., B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. W skardze, wniesionej na podstawie stosownych przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j.: Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), wystąpiono z wnioskami o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) (III AUa (...)), nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) wydanie Sądowi Apelacyjnemu w (...) zalecenia rozpoznania apelacji w wyznaczonym terminie;
- 3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty według norm prawem przypisanych;
- 4) zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w piśmie z 26 sierpnia 2020 r. zgłosił swój udział w toczącym się postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi.

W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) rozpoznanie sprawy Skarżącej Spółki następuje w normalnym toku podejmowanych czynności z uwzględnieniem obciążenia sędziów Sądu Apelacyjnego wynikającego z podziału czynności, ponadto z uwzględnieniem nieobecności wynikających ze zwolnień i urlopów sędziów orzekających w Wydziale. W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego napływ spraw w Sądzie Apelacyjnym w (...) jest stale rosnący przy zmniejszonej liczbie sędziów orzekających, Z uwagi na ilość spraw wpływających do Wydziału III w latach od 2018 roku do półrocza 2020 roku średni czas rozpoznania spraw wynosi obecnie od 12 do 14 miesięcy. Sytuacja kadrowa jest trudna co wynika z faktu długotrwałych urlopów dwóch sędziów przechodzących w stan spoczynku, a także długoterminowej absencji jednego z sędziów. Prezes Sądu Apelacyjnego dodał, że okolicznością bezpośrednio wpływającą na tempo rozpoznania niniejszej sprawy

jest także trwający stan epidemiczny. Zgodnie z art. 15 zzs ust. 6 z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 z późn. zm.) do dnia jego uchylenia, w okresie tym nie przeprowadzało się rozpraw, a tym samym na podstawie art. 15 zzs ust. 11 okres od dnia wprowadzenia stanu epidemicznego do dnia 16 maja 2020 r. w ogóle nie może być włączony do okresu niezbędnego do rozpoznania sprawy, w konsekwencji zaprzestanie wykonywania czynności przez sąd w tym okresie nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W powyższych okolicznościach, zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...), brak jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji, do zasądzenia żądanej sumy pieniężnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest uzasadniona i podlegała uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Ponadto, uwzględnić należy charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz

zachowanie się stron, w szczególności zaś tej, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 12 maja 2005 r., III SPP 96/05). Ta utrwalona linia orzecznicza wyznacza swoiste domniemanie co do wystąpienia przewlekłości postępowania, choć zawsze musi być ono konfrontowane z okolicznościami konkretnej sprawy, które mogą uzasadniać odejście od zastosowania tego standardu. W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05 wyrażono stanowisko, że trudności kadrowe sądów nie mogą blokować przytoczonych powyżej zasad sprawnego prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Władze państwowe mają bowiem obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych. Z drugiej strony do stwierdzenia przewlekłości nie jest niezbędne stwierdzenie winy po stronie pozwanego. Wolą ustawodawcy nie uwzględnia się zawinienia w stwierdzeniu stanu przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13).

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy jest bezsporne, że apelacja Skarżącej Spółki od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 14 marca 2019 r. sygn. akt VII U (...) wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 3 czerwca 2019 r. Z akt sprawy wynika, że 6 czerwca 2019 r. zostało wydane zarządzenie o przydzieleniu sprawy do referatu sędziego Sądu Apelacyjnego. Dnia 31 lipca 2020 r. wydano zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. Bezsporne jest zatem, że od 3 czerwca 2019 r. do 31 lipca 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) nie wyznaczył w sprawie terminu. Do dnia wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej nie

podjęto przy tym żadnych czynności ukierunkowanych na merytoryczne rozpoznanie apelacji. Sąd Apelacyjny nie dokonał żadnej czynności, która usprawiedliwiałaby zwłokę w rozpoznaniu apelacji. Zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne to pierwsza relewantna czynność Sądu Apelacyjnego, która podjęta po ponad trzynastu miesiącach, licząc od daty wpływu apelacji. Tak długi czas oczekiwania przez strony postępowania na rozpoznanie sprawy uzasadnia więc stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, tym bardziej że jest to sprawa o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu. W tym kontekście nie mają bezpośredniego zastosowania przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie powołanego przepisu stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje ono w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006, nr 21-22, poz. 342). Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, niepublikowane).

Skarżąca Spółka wniosła o zasądzenie na jej rzecz odszkodowania nie wskazując konkretnej kwoty. Sąd Najwyższy, po rozważeniu wszystkich okoliczności, jest jednak zdania, że właściwe będzie przyznanie skarżącej tytułem odszkodowania kwoty 2.000 zł. Kwota ta jest adekwatna w stosunku do uszczerbku doznanego przez Skarżącą Spółkę. Rozstrzygając w tym zakresie Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że termin rozprawy apelacyjnej nie został wyznaczony, zatem

żądanie w tym zakresie jest w pełni uzasadnione. Jednocześnie na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość Sąd Najwyższy uwzględnił żądanie o zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w (...) do rozpoznania sprawy w terminie trzech miesięcy od dnia rozpoznania skargi na przewlekłość.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie wskazanych przepisów orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.) oraz art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.